

XALQARO NORDIK UNIVERSITETI

**«O‘ZBEKISTON — 2030” STRATEGIYASINI
AMALGA OSHIRISH YO‘NALISHLARI VA
ISTIQBOLLARI YOSHLAR NIGOHIDA»
MAVZUSIDAGI RESPUBLIKA ILMIY-
AMALIY KONFERENSIYA**

Toshkent – 2024

I SHUBA

<i>Qahramonova S. O'. Oliy o'quv yurtlarida ta'lim tizimining ilmiy va innovatsion jarayonlar bilan uzviylikini ta'minlash.....</i>	<i>10</i>
<i>Sobirxo'jayev X. B. Ta'lim tizimi islohotlari, ilm-fan va innovatsiyalar sohasidagi islohotlarning o'ziga xos jihatlari masalalari.....</i>	<i>13</i>
<i>Homidov J. Z. Tabiiy fanlarni o'qitishda innovatsion texnologiyalardan foydalanish</i>	<i>16</i>
<i>Qodirova N., Islomova G. U. Ta'limda innovatsion islohotlarni qo'llashning afzalliklari</i>	<i>21</i>
<i>Tursunov F. B. Ta'lim tizimi va ilm-fan sohasidagi islohotlarning ahamiyati.....</i>	<i>25</i>
<i>Matchonova M. M. Uchinchi renessans – ta'lim va taraqqiyot: o'tmish, bugun va kelajak</i>	<i>28</i>
<i>Ismoilov N.B Yoshlarga ta'lim-tarbiya berishda medita'limning o'ziga xos jihatlari</i>	<i>33</i>
<i>Mukhammadjonova D. Advancing society through reforms in education, science, and innovation.....</i>	<i>36</i>
<i>Baxrueva H.A., Shonazarova M. Роль коммуникативной культуры учителя в повышении качества образования.....</i>	<i>41</i>
<i>Sobirxo'jayev X. B. Ta'lim tizimi islohotlari, ilm-fan va innovatsiyalar sohasidagi islohotlarning o'ziga xos jihatlari masalalari.....</i>	<i>45</i>
<i>Jumanova Sh. I., Tojkarimova M. A. Boshlang'ich sinflarda matematika o'qitish metodikasi.....</i>	<i>49</i>
<i>Tojkarimova M. A. O'zbekistonda ta'lim sohasidagi islohotlar: inklyuziv ta'lim</i>	<i>53</i>
<i>Xalikova M. Texnologik tamaddun kontekstida axborot-ta'lim muhitini tashkil etishning bazaviy imperativlari.....</i>	<i>57</i>
<i>Pirniyazova M. K. Vitagen tajriba asosida talabalarda tadbirkorlik kompetensiyalarini rivojlantirishning ustuvor tamoyillari.....</i>	<i>67</i>
<i>Maxmudova Z. M. Ta'lim tizimini taraqqiyotini davlat tomonidan qo'llab – quvvatlash.....</i>	<i>81</i>
<i>Umarov T.M. Psychological help in adjusting primary class students to school .</i>	<i>85</i>
<i>Fayzullayeva M.A. Inklyuziv ta'limda raqamli texnologiyalarning o'рни va ahamiyati.....</i>	<i>89</i>
<i>Abdulkholiqova M.I. Specific characteristics of the reforms and transformation process implemented in the uzbekistan education system.....</i>	<i>93</i>

3. Shermatov, A. A., ugli Yuldashov, S. A., & Kholmatova, Y. N. (2022). Evaluation of the effectiveness of the lakomat preparation for the prophylaxis of ophthalmogypertension in the period after ultrasound phacoemulsification (fec) cataract operation in uncomplicated cataracts. *Oriental Journal of Medicine and Pharmacology*, 2(05), 1-9.

4. Abbasova, N., Zaynalova, N., & Mahammatjonova, M. (2022). Methods and techniques for teaching english proverbs and sayings in the efl classroom. *science and innovation*, 1(b7), 661-667.

5. Xurshidbek, T., Shaxzodbek, Y., & Shoxruxmirzo, A. (2022). Ta'lim sohasini multimedia maxsulotlari va axborot bilan ta'minlashda axborot xavfsizligi choralari. *Talqin va tadqiqotlar ilmiy-uslubiy jurnali*, 1(4), 27-30.

TA'LIMDA INNOVATSION ISLOHOTLARNI QO'LLASHNING AFZALLIKLARI

Qodirova Nozimaxon¹

¹Qo'qon universiteti Jahon tillari kafedrasida o'qituvchisi

Islomova Gulyoraxon Umidjon qizi²

²Qo'qon Universiteti

Xorijiy til va adabiyoti yo'nalishi ingliz tili 2-bosqich talabasi

islomovagulyora05@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada hozirda mamlakatimizda ta'lim sohasida olib borilayotgan islohatlar va imkoniyatlar haqida ma'lumotlar berildi. Shu bilan bir qatorda chet tillarini o'rganishda hozirda keng qo'llanib kelinayotgan va ijobiy natijalarga erishishda foydalanilayotgan dasturlar, metodlar ko'rsatib o'tilgan.

Yurtimizda ilm-fan va ta'lim sohasida ko'plab innovatsion texnologiyalar hamda islohotlardan foydalanish keng targ'ib qilinmoqda. Jumladan, O'zbekiston Respublikasining 2030-yilga kelib PISA(The Programme for International Student Assessment) Xalqaro darajada o'quvchilarni baholash tizimi reytingi bo'yicha jahonning eng ilg'or 30ta mamlakati ro'yhatidan o'rin olish ham ko'zda tutulgan. Bundan tashqari, bugungi kuni hech qanday shak-shubhasiz onlayn texnologiyalar asri deb atasak mubolag'a bo'lmaydi. Deyarli har bir sohada – u xoh meditsina bo'lsin, xoh bog'dorchilik sohasi yo'nalishlarida ham raqamli texnologiyalardan keng foydalanilmoqda. SHular jumlasidan, xorijiy tillarni o'rganishda ham raqamli texnologiyalarni qo'llash sezilarli foyda bermoqda. Ayniqsa, hozirgi kunga kelib turli turkumdagi onlayn platformalardan foydalanish ham urfga kirmoqda va kutilgan natijalarni berishga ulkan hissa qo'shmoqda. Til o'rganish hozirgi kundagi eng zaruriy talablardan biri bo'lib xizmat qilmoqda. Albatta, bu uchun ko'zlangan natijani oladigan va samarali bo'lgan platformalardan qo'llaniladi. Ularning turlari yetarlicha, ammo barchasi ham foydalanish uchun kutilgan natijani va bilimlarni bera olmasligi mumkin. [1] Shu bilan birga, bu kabi platformalar o'rganilishi kerak bo'lgan tilning barcha qobilyatlari(skillari) uchun alohida urg'u qaratilgan holda tuzilganlari ham, yoki aynan bir qobilyati uchun maxsus yo'naltirilgan platformalar

ham mavjud. Bu kabi imkoniyatlarning afzalliklari shundaki, o'rganuvchi o'zi lozim tutgan qobiliyati ustida ko'proq va samarali ishlash imkoniyatini beradi. Bunga qo'shimcha tarzda, virtual o'rganish davomida o'rganilayotgan tilda erkinn so'zlasha oladigan yoki aynan o'sha tilda so'zlaydigan millat vakili bilan tanishishi hamda, ular bilar yana-da ko'proq va erkinroq til o'rganish salohiyatini oshirishiga ham ulkan hissa qo'shishi mumkin.

Onlayn platformalardan foydalanish juda samarali va ishonchli bo'lishiga qaramay, ulardan muntazam foydalanilsa, qunt bilan o'rganishga kirishilsagina arzirli natijaga erishish mumkin. Umumiy qilib aytadigan bo'lsak, virtual olamda ma'lumot qidirishni, topishni barcha ham qila olishi mumkin, ammo uni sinchkovlik bilan o'rganish va u bilan chuqur tanishib chiqqan hoda amalga tadbiq etish barchaning ham qo'lidan kelavermaydi. Misol tariqasida shuni aytib o'tishimiz o'rinliki, aytaylik siz ingliz tilini o'rganishga kirishgansiz va yozish ko'nikmasi(writing skill) uchun sizda qaysidir jihatlarda xato va kamchiliklar kuzatilyapti. Bu holatda siz onlayn platformadan quyidagi ma'lumotlarni erkin va cheksiz tarzda o'rganishingiz mumkin:

- 1) Matn ma'nosiga mos so'zlarning kerakli sinonimlaridan foydalanish;
- 2) Tilni chuqur o'zlashtirish maqsadida C1 daraja so'zlarni qo'llash;
- 3) Turli frazalar va so'z qo'shilmalardan o'rinli foydalanish;
- 4) So'zlarning imloviy yozilishi to'g'risida ma'lumotga ega bo'lish;
- 5) Grammatik strukturlarni o'rinli va to'g'ri qo'llash [2]

Yuqorida keltirib o'tilgan ko'rsatmalarni biz chuqurroq o'rganishimiz va amada erkin va ishonch bilan qo'llay olishimiz uchun biz samarali va yuqori ko'rsatkichga ega bo'lgan platformalardan foydalashamiz katta ahamiyatga egadir. Til o'rganishda zamonaviy va qiziqarli metodlarga hamda, asosli ma'lumotlarga asoslangan standartlarga javob beruvchi platforma namunalari haqida qisqa ma'lumotlar ko'rsatib o'tamiz:

- Duolingo: Duolingo dunyodagi eng mashhur til o'rganish ilovalaridan biridir. Undan foydalanish bepul va til o'rganishni band jadvalingizga moslashtirishni osonlashtiradigan qisqa, o'lchamli darslar bilan o'rganishga o'yin usulini taklif etadi. Duolingo 30 dan ortiq tillarda kurslarni taklif etadi va u siz bilan bog'lanishingiz mumkin bo'lgan kuchli o'quvchilar hamjamiyatiga ega.

- Babbel: Babbel amaliy, kundalik tilga qaratilgan yana bir mashhur til o'rganish ilovasidir. Babbel kurslari oziq-ovqatga buyurtma berish, yo'l-yo'riq so'rash yoki kichik nutq so'zlash kabi real vaziyatlarda ishlatishingiz kerak bo'lgan tilni o'rganishingizga yordam berish uchun mo'ljallangan. Babbel 14 tilda kurslarni taklif etadi va u obunaga asoslangan modelga ham ega.

- Memrise: Memrise — til o'rganishga mo'ljallangan ilova bo'lib, u lug'atni yodlashda yordam berish uchun fleshkachalar va intervalgacha takrorlashdan foydalanadi. Memrise kurslari ko'pincha ona tilida so'zlashuvchilar tomonidan yaratiladi va ular o'rganishni yanada qiziqarli qilish uchun tasvirlar, videolar va audio kliplar kabi turli multimedia elementlaridan

foydalanadilar. Memrise 30 dan ortiq tillarda kurslarni taklif etadi va uning ham bepul, ham pullik versiyasi mavjud.

- **Busuu:** Busuu - bu interaktiv mashqlarni jonli repetitorlik mashg'ulotlari bilan birlashtirgan til o'rganish platformasi. Busuu kurslari to'rtta til ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam berish uchun mo'ljallangan: gapirish, tinglash, o'qish va yozish. Busuu 12 tilda kurslarni taklif etadi va u obunaga asoslangan modelga ega.

- **italki:** italki - bu sizni onlayn til o'qituvchilari bilan bog'laydigan platforma. Deyarli har qanday til uchun repetitorlarni topishingiz mumkin va siz yakkama-yakka suhbatlar, guruh darslari va talaffuz amaliyoti kabi turli dars formatlaridan birini tanlashingiz mumkin. Agar siz shaxsiy tilni o'rgatmoqchi bo'lsangiz, italki ajoyib tanlovdir.

- **Lingoda:** Lingoda malakali o'qituvchilar bilan jonli onlayn darslarni taklif qiladi. Siz guruh yoki shaxsiy darslardan birini tanlashingiz mumkin va sizning ehtiyojlaringizga mos keladigan turli jadvallar mavjud. Lingoda shaxsiy e'tiborni jalb qilishni va ona tilida so'zlashuvchi bilan gaplashishni mashq qilishni xohlaydigan o'quvchilar uchun yaxshi tanlovdir.

Bundan tashqari chet tillarini platformalar ko'magida o'rganishning talaygina afzalliklari mavjud. Masalan, *keng foydalanish imkoniyati va moslashuvchanlik*: Onlayn platformalar vaqt va makonning an'anaviy to'siqlarini yo'q qiladi. Talabalar darslar va amaliy materiallarga istalgan vaqtda, istalgan joyda, o'z tezligida kirishlari mumkin. Bu turli jadvallar va o'rganish uslublariga ega bo'lgan shaxslarga o'z til maqsadlariga erishish uchun imkoniyatlar beradi.

Ko'p manbalar va hamjamiyat: Onlayn platformalar tuzilgan kurslardan tortib turli xil podkastlar va bloglarga bo'lgan katta resurslar kutubxonasini taklif qiladi. Talabalar dunyo bo'ylab ona tilida so'zlashuvchilar va boshqa o'quvchilar bilan bog'lanib, til almashuvi va madaniy tushunish uchun jonli hamjamiyatni rivojlantirishlari mumkin.

Xarajatlarning samaradorligi va kengaytirilishi: Onlayn platformalar an'anaviy sinf sozlamalariga nisbatan arzon variantlarni taklif qilish orqali til o'rganishni demokratlashtirishi mumkin. Ushbu kengayish, shuningdek, ta'lim muassasalariga kengroq auditoriyani qamrab olish va o'rganish tajribasini shaxsiylashtirish imkonini beradi.[3]

Qiyinchiliklar va mulohazalar:

Motivatsiya va o'z-o'zini tarbiyalash: Onlayn ta'limning asinxron tabiati kuchli o'z-o'zini motivatsiya va vaqtni boshqarish ko'nikmalarini talab qilishi mumkin. O'quvchilar an'anaviy sinf muhitining tuzilishi va javobgarligini o'tkazib yuborishlari mumkin.

O'qituvchi va talabalarning o'zaro aloqasi va fikr-mulohazalari: Onlayn platformalar AI va moslashuvchan algoritmlar orqali shaxsiy fikr-mulohazalarni taklif qilsa-da, inson o'qituvchisi bilan real vaqtda o'zaro aloqaning yo'qligi til

o'rganishning nuanslar va madaniy tushunchalar kabi ba'zi jihatlariga to'sqinlik qilishi mumkin.

Texnik bog'liqlik va tenglik muammolari: Ishonchli texnologiya va internetga ulanish ba'zi o'quvchilar uchun to'siq bo'lib qolmoqda, bu esa mavjud ta'limdagi tengsizliklarni kuchaytirishi mumkin.

Xulosa o'rnida shuni aytish mumkinki, Xalqaro baholash mezonini bo'lgan PISA tizimidan yetakchi 30 davlatlar qatoriga kirish, shu bilan birga chet tillarini o'rganish uchun onlayn platformalarning imkoniyatlari juda katta. Sun'iy intellekt asosidagi repetitorlik, virtual reallik texnologiyasi va shaxsiylashtirilgan o'rganish algoritmlari bo'yicha doimiy rivojlanish ta'lim tajribasini yanada oshirishi mumkin. Ushbu raqamli landshaftda samarali harakat qilish uchun o'qituvchilar va platforma ishlab chiquvchilari motivatsiya, o'zaro ta'sir va foydalanish imkoniyatlari bilan bog'liq muammolarni hal qilishlari kerak. Onlayn va an'anaviy usullarning eng yaxshisini o'zlashtirib, biz har bir kishi til va muloqot eshiklarini ochish imkoniyatiga ega bo'lgan kelajakni yaratishimiz mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Arce, HD va Cuadros Valdivia, MJ (2020). Chet tillarini o'qitishda onlayn o'quv platformalarining samaradorligi. Ta'lim va tillar, 22(2), 101-117. doi: 10.14715/el.v22i2.2778
2. Benson, P. (2013). Onlayn platformalar yordamida o'z-o'zidan til o'rganish. Til o'rganish va texnologiya, 17(1), 1-21. doi: 10.1111/j.1467-1947.2012.01349.x
3. Ilknur, C. (2017). Til o'rganishda onlayn platformalarning o'rni: nazariy asos. Til va ta'lim jurnali, 5(1), 1-17. doi: 10.15446/jale.2017.01